

Διαδικτυακή συζήτηση με θέμα «Η σχολική δημοκρατία σε καιρούς πανδημίας»

Η διαδικτυακή συζήτηση διοργανώθηκε από την Πρωτοβουλία για το Άρθρο 12 σε συνεργασία με το Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση στις 16.10.2020 για δύο περίπου ώρες μέσα από την πλατφόρμα ZOOM.

Σε αυτή συμμετείχαν συνολικά 73 άτομα: 15 μαθητές / μαθήτριες από 6 διαφορετικά γυμνάσια και 6 λύκεια, 6 φοιτητές/φοιτήτριες - μέλη των Ομάδων Φρεσκάδας Αθήνας και Θεσσαλονίκης, τα 7 ιδρυτικά μέλη της ΠΡΩΤΑ.12 και 45 εκπαιδευτικοί. Τη συζήτηση υποστήριξε τεχνικά συνεργάτης του Δικτύου.

Η συζήτηση περιλάμβανε τρία μέρη:

Το **πρώτο μέρος**, ξεκίνησε με καλωσόρισμα και «ζέσταμα» με τρία roll απόψεων, εμπειριών και προσδοκιών των συμμετεχόντων, που συντόνισαν ένας φοιτητής και μια φοιτήτρια, μέλη των Ομάδων Φρεσκάδας. Στη συνέχεια παρουσιάστηκαν επιγραμματικά τα αποτελέσματα της διαδικτυακής έρευνας που διοργάνωσε η ΠΡΩΤΑ.12 λίγες μέρες πριν τη συζήτηση. Ύστερα, ένα άλλο δίδυμο φοιτητών έκανε μια σύντομη εισαγωγή στους άξονες της συζήτησης (δημοκρατία στην τάξη, μαθητικές συνελεύσεις και σχολικές δραστηριότητες σε καιρούς πανδημίας) και 6 μαθητές / μαθήτριες από διαφορετικά σχολεία (ΓΕΛ Νεάπολης Θεσσαλονίκης, Γυμνάσιο Αυλώνα, 1^ο Πρότυπο ΓΕΛ Αθήνας Γεννάδιο, 2^ο ΓΕΛ Ηράκλειου Αττικής, Γυμνάσιο Επισκοπής Κρήτης) μίλησαν για τις εμπειρίες και τις σκέψεις τους σχετικά με το θέμα.

Στο **δεύτερο μέρος**, οι συμμετέχοντες χωρίστηκαν σε επτά ομάδες που συζήτησαν για περίπου 40 λεπτά. Δημιουργήθηκαν ομάδες: μία μαθητών γυμνασίου, μία μαθητών λυκείου, μία εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και τέσσερις ομάδες εκπαιδευτικών δευτεροβάθμιας. Οι φοιτητές και φοιτήτριες πλαισίωσαν τις ομάδες των μαθητών/τριών.

Στο **τρίτο μέρος**, εκπρόσωποι των ομάδων παρουσίασαν τα κυριότερα σημεία που συζητήθηκαν στις μικρές ομάδες και μια σειρά από προτάσεις. Τις παρουσιάσεις συντόνισαν και πάλι ένας φοιτητής και μία φοιτήτρια. Ακολούθησαν ατομικές παρεμβάσεις και κλείσιμο με σύνοψη από μέλος της ΠΡΩΤΑ.12.

Οι κυριότερες προτάσεις που διατυπώθηκαν ήταν τα εξής:

Μαθητές / Μαθήτριες:

Θα θέλαμε:

- Οι εκπαιδευτικοί να μας εμπιστεύονται, να μας ακούν και να μας παροτρύνουν να εκφράζουμε τη γνώμη μας και να ανταλλάσσουμε απόψεις μέσα στο μάθημα. Να κάνουν διάλογο μαζί μας, να μας παρουσιάζουν άρθρα της επικαιρότητας και να τα συζητάμε.
- Μαθητές και εκπαιδευτικοί να ξεπεράσουμε τους δισταγμούς μας και να δοκιμάσουμε σύγχρονους τρόπους που μας δίνουν τη δυνατότητα έκφρασης και επικοινωνίας.
 - Οι πιο ήσυχoi μαθητές που συνήθως δεν μιλάνε, να ενθαρρύνονται για να συμμετέχουν.
 - Οι δάσκαλοι / καθηγητές μας να εκπαιδευτούν για να μας βοηθήσουν και εμάς να συζητάμε, να κάνουμε συνελεύσεις και να εκφράζουμε τη γνώμη μας.

- Στις συνελεύσεις να μπορούμε να συζητάμε θέματα σχολικού κανονισμού, σχολικής ζωής και θέματα που μας προβληματίζουν ή μας κινητοποιούν.
- Αν κλείσουν τα σχολεία, να γίνονται συνελεύσεις μέσω διαδικτύου, για να ακούγεται η φωνή μας.
- Οι σχολικές δραστηριότητες έξω από τα μαθήματα, που είναι πολύ σημαντικές για μας, να γίνονται, με μέτρα προστασίας και διαδικτυακά, όπως σχολική εφημερίδα, μουσικά όργανα, ερευνητικές εργασίες, καλλιτεχνικά, θέατρο, κινηματογράφος, ομάδες διαμεσολάβησης, κ.α.
- Όταν υπάρχουν μαθητές που δεν μιλούν τη γλώσσα ή έχουν δυσκολίες να παρακολουθούν τα μαθήματα, να τους βοηθάμε όλοι για να προσαρμοστούν καλύτερα και να συμμετέχουν.

Εκπαιδευτικοί:

- Οι εκπαιδευτικοί χρειάζεται να επιμορφωθούν στις διαδικασίες για να δείξουν στα παιδιά πώς γίνεται ο διάλογος, πώς να γίνονται ομάδα και πώς μπορούν να συζητούν μεταξύ τους και να παίρνουν αποφάσεις. Αυτό μπορεί να γίνεται και μέσα από το διαδίκτυο.
- Ο σύλλογος διδασκόντων να κινητοποιηθεί και να υποστηρίξει τις δημοκρατικές διαδικασίες και πρακτικές μέσα στο σχολείο.
- Μεγάλη σημασία έχει να συνεργαζόμαστε μεταξύ μας, ώστε να υπάρχει συνολικά κλίμα και κουλτούρα δημοκρατίας στο σχολείο.
- Να βρίσκουμε τρόπους και μέσα, για να απευθυνόμαστε στους μαθητές και τις μαθήτριες μας, παίρνοντας υπόψη τις ικανότητες και τα χαρακτηριστικά τους, να εμπνέουμε και να κινητοποιούμε τα παιδιά, ιδίως όταν δεν έχουν καμία σχετική εμπειρία ή κουλτούρα από τις οικογένειές τους και τα σχολεία τους στις μικρότερες ηλικίες.
- Χρειάζονται ιδιαίτερες προσπάθειες για να καλλιεργούμε την ομαδικότητα, μέσα σε ένα σχολείο που είναι προσανατολισμένο έντονα στον ατομισμό και την προσωπική διάκριση.
- Προβληματιζόμαστε για την ασφυκτική κατάσταση που δημιουργεί συχνά το ωρολόγιο και το αναλυτικό πρόγραμμα και την εντατικοποίηση, ιδίως του λυκείου, που μπορεί να γίνει ακόμη μεγαλύτερη αν εφαρμοστούν οι τράπεζες θεμάτων, μη αφήνοντας χρόνο για άλλου είδους δραστηριότητες και πρωτοβουλίες.
- Τα μέτρα για την πανδημία περιορίζουν τις δυνατότητες μας να εργαστούμε με τα παιδιά έτσι όπως ξέρουμε. Καλούμαστε να είμαστε οι φύλακες του νόμου και να εφαρμόσουμε οδηγίες που δυσκολεύουν τη μαθησιακή διαδικασία, με μετωπική διάταξη, ενώ μάθαμε την ομαδοσυνεργατική, τη σωματική επαφή και την κινητικότητα μέσα στην τάξη.
- Στόχος του σχολικού προγράμματος θα πρέπει να είναι η δημιουργία ενός δημοκρατικού πολίτη που μαθαίνει να συζητάει.
- Γνωρίζουμε ότι η πανδημία χρησιμοποιείται συχνά ως ευκαιρία καταστολής και αποκλεισμού των παιδιών που συμμετέχουν σε κινητοποιήσεις αλλά και αυτών που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες, μένουν σε προσφυγικούς καταυλισμούς, κλπ.
- Πιστεύουμε ότι είναι στο χέρι μας να δημιουργούμε ευκαιρίες στα παιδιά και να αντιστεκόμαστε στην πολύ δύσκολη κατάσταση που έχει δημιουργηθεί για όλους / όλες μας.
- Δραστηριότητες μπορούν να γίνουν διαδικτυακά και με μάσκα, σε προαύλια και μεγάλους χώρους του σχολείου. Υπάρχουν εξαιρετικά παραδείγματα και μπορούμε να μαθαίνουμε ο ένας από τον άλλον.

- Για το θέμα της ανάμειξης παιδιών από διαφορετικές τάξεις σε σχολικές δραστηριότητες, δημιουργείται αίσθηση διάκρισης από το γεγονός ότι στα πρότυπα σχολεία έχει επιτραπεί η ανάμειξη στους ομίλους, ενώ γενικότερα η οδηγία για τις δραστηριότητες αναφέρει ότι οι ομάδες που συγκροτούνται θα πρέπει να αποτελούνται μόνο από μαθητές και μαθήτριες ενός τμήματος.
- Είναι σημαντικό να διεκδικήσουμε να δημιουργηθεί και στα γυμνάσια και λύκεια η ευέλικτη ζώνη, όπως εφαρμόστηκε για πειραματικά στο παρελθόν, με δραστηριότητες τέχνης, έκφρασης και επικοινωνίας, που βοηθούν τα παιδιά στις σχέσεις μεταξύ τους και με το σχολείο τους.
- Να μάθουμε να λειτουργούμε το σχολείο σαν κοινότητα, σαν γειτονιά, αλλά και να το συνδέουμε με τη γειτονιά του.
- Για τη διοργάνωση των συνελεύσεων των μαθητών πολύ σημαντικός είναι ο ρόλος του εκπαιδευτικού υπεύθυνου τάξης και του δασκάλου στο δημοτικό: να βρίσκεται διαρκώς κοντά στα παιδιά, να συζητάει μαζί τους, να τα αφουγκράζεται και να τα προσεγγίζει με σύγχρονες μεθόδους.
- Μέσα από τις συνελεύσεις τα παιδιά μαθαίνουν να συνδυάζουν τη διεκδίκηση δικαιωμάτων τους με την ανάληψη ευθυνών και υποχρεώσεων που προκύπτουν σε ένα σχολείο ως κοινότητα.
- Η διαδικτυακή συνέλευση είναι μια νέα πρακτική που έχει εφαρμοστεί από κάποια σχολεία και θα πρέπει να την μάθουμε και να την διαδώσουμε στα σχολεία μας, αν χρειαστεί να είναι κλειστά.

Και κάποιες **φράσεις** που ακούστηκαν:

«Οι μάσκες μας να περιορίσουν τον ιό και όχι τον διάλογο και τη δημοκρατία»

«Ο κορονοϊός ας μη γίνει οδοστρωτήρας που θα ισοπεδώσει τα δικαιώματα»

«Η υποχρέωση τήρησης των αποστάσεων να μη γίνει αιτιολογία για να εμποδίζεται η έκφραση της γνώμης μας»

«Σχολείο χωρίς διάλογο είναι μονόλογος»

«Στο δημοτικό πρέπει να μπαίνουν οι βάσεις για να μάθει ένας μαθητής να μιλάει και να συζητάει»

«Το στόμα μου γεμίζει χαρά όταν μιλάω για τη συμμετοχή μου σε σχολικές ομάδες»

«Οι τέχνες μας δίνουν χαρά, μας κάνουν και καλύτερους πολίτες»

«Μιλώντας και συζητώντας παίρνουμε δύναμη»

«Μέσα από τις συνελεύσεις μαθαίνουμε να δράσουμε έχοντας την αίσθηση του «εμείς»

«Παιδιά και εκπαιδευτικοί, έχουμε δικαίωμα στο λάθος και την αποτυχία»

«Δημοκρατία δεν είναι μόνο οι εκλογές, είναι το πώς μαθαίνεις να μιλάς, να συζητάς και να ακούς»

«Το σχολείο δεν είναι μόνο για μαθήματα, αλλά και για να μας ετοιμάζει να γίνουμε σωστοί πολίτες»

«Όπου υπάρχει η διαφορετικότητα, χρειάζεται αλυσίδα υποστήριξης»

«Η πανδημία ας γίνει μια ευκαιρία να διεκδικήσουμε ένα πιο συμμετοχικό και ανθρώπινο σχολείο»

«Μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε τα νέα μέσα και να κάνουμε το μειονέκτημα πλεονέκτημα»

«Συγκινήθηκα και χάρηκα σήμερα, γιατί πήραν πολύ χρόνο οι νεανικές φωνές και φεύγουμε όλοι πολύ δυναμωμένοι. Μπήκε η φρεσκάδα στην ψυχή μας»

«Υπάρχει φως στο τούνελ, υπάρχει ελπίδα»

«Η αποψινή μας χαρά, ας γίνει δύναμη την επόμενη μέρα»